

hermann veronika

Hipstererek és kószálók

A közösségi identitás
elbeszélhetősége
a fogyasztás
és az ellenkultúra
fogalmi mentén

A hipszter a kortárs
pop-kulturális diskurzus
egyik legfelkapottabb –
mondhatni
legdivatosabb –
kifejezése...

”**W**”

iharvert bőröndjeink megint a járdán tornyosultak
– hiába, mi még nem éreztünk meg. Viszont az
út az élet.”

(Jack Kerouac: *Úton*)

Bevezetés

A hipszter a kortárs pop-kulturális diskurzus egyik legfelkapottabb – mondhatni legdivatosabb – kifejezése, jelentése azonban nemcsak kultúrkörönként, hanem koronként is változott. A hipszterek egy meglehetősen heterogén összetételű szubkulturális csoportot alkotnak, amelynek – jóllehet vannak bizonyos külső identitás-konstruáló és ízlésbeli attribútumai – nincsen egyértelmű meghatározása. A 21. század nyugati hipsztereinek egyetlen közös vonása, hogy jól szituált, közép- és felső-középosztálybeli fiatalok, akik tudatosan fogyasztanak és tudatosan kezelik a kulturális termékeket. Jelen dolgozat megpróbálja körbejárni, hogy a hipszter ellentmondásos kategóriája mögött milyen történeti struktúrák feszülnek, illetve hogy mindez miért fontos a közösség, a divat és a fogyasztás elméletei számára. A dolgozat feltevése, hogy a hipszter fogalmának kialakulásában szerepet játszott a 19. század végének nagyvárosi korszolója, a francia szimbolista költészetben megjelenő flâneur-figura, amely a modern nagyváros tereinek változása és a tömeg mai értelemben vett fogalma mentén alakult ki. Ahogyan a későbbiekben kifejtiük, a 20. század elején Walter Benjamin a flâneur koncepcióját ugyanúgy a nagyváros átalakulásához köti, ahogyan Georg Simmel a divat és a fogyasztás felgyorsulását. A történeti áttekintésből azt

sem szabad kifejeíteni, hogy hiposzterekről az 1940-es (sőt, az 1930-as) évektől beszélhetünk – elsősorban az Egyesült Államokban, ahol az 1950-es évektől a jellemzően csak beatirodalomként emlegetett szerzők és hősök alakították a független hipster-kultúrát. Ez az irodalmi és művészeti irányzat, amely egyfajta ellenálló kultúrát képviselt (counter culture) nem kevesebbet hozott el, mint a posztmodern irodalom kategóriarendszerét és közvetve az 1960-as évek polgárjogi mozgalmait. Ez volt az a korszak, amely a hipsterek mai csoportjai számára olyan fontos aktív állampolgárság fogalmát létrehozta, amelybe a tudatos (kultúra)fogyasztás ugyanúgy beletartozik, mint a kiterjesztett, akár élethosszig tartó tanulás. Az aktív állampolgárság és a tudatos fogyasztás a szabad idő eltöltésének egyik formájává és az 1970-es évektől egyre inkább etikai problémává vált. Erre éppen annak az ellenkultúrának kellett valahogyan reagálni, amely kitermelte a hipstereket. Jelen dolgozat megpróbálja bemutatni, hogy a társadalmi változások kontextusában milyen párhuzamos fejlődésen ment keresztül ez a két identitás-kategória, illetve azt, hogy a hipster mai fogalmában hogyan (nem) jelennek meg történeti-kulturális előzményei. A legfontosabb kérdésfelvetés, hogy az identitás elbeszélhetősége hogyan kötődik a fogyasztási szokásokhoz, ezen keresztül pedig elválaszthatatlanul olyan egyéb, gyakran erőszakosan felállított kategóriákhoz mint osztály, társadalmi nem vagy etnikai hovatartozás. A flâneur és a hipster mindenkori fogalmi erősen játékba hoznak bizonyos külső jegyeket is, amelyekbe jelen keretben Fred Davis híres elméletére hivatkozva (Davis 1992) az identitás vizuális meghosszabbításaként értelmezzük.

A hipsterek és a kószálók folyamatosan különféle határok mentén egyensúlyoznak, amelyeket egyben tágítanak is. Norman Mailer *The White Negro* című nagy visszhangot kiváltott, finoman szólva is ellentmondásos esszéjében (Mailer 1957) éppen erre vezeti vissza az 1940-es évekbeli fehér fiatalok feketékhez való hasonlóságát: évszázadokon át egy totalitárius rendszer (rabszolgaság) és egy névleges demokrácia határán álltak.

A fogyasztás társadalmi vetülete

Először is fontos leszögeznünk, hogy a meglehetősen általánosan hangzó „divat” kifejezés alatt pontosan mit is lehet érteni. A szó leghétköznapibb értelmében a divat az öltözködést jelenti, az aktuális nadrág, kabát, avagy színtrendet, menő-e a szőrme, a gyapjú, a poncsó, vagy a gumicsizma. Kicsit tágabban a divat a materiális kultúra változóinak felemelkedését és lesüllyedését takarja, amelybe az öltözködésen kívül ugyanúgy beletartozik a kávéfogyasztás vagy a mobiltelefon, mint a környezettudatos sampon vagy minimalista bútor. A divatelmélet szempontjából a divat egy heterogén kulturális tér, amely az előbb hevenyészetten felvázolt jelentéseket ugyanúgy magában foglalja, mint azok gazdasági, kulturális, szociológiai és politikai vonatkozásait, illetve az ideológiai folyamatok lenyomataként is érthető tárgyi termékeket, amelyeken keresztül egy hipertextuális háló konstruálódik. A divatelméletnek számot kell vetnie a már korábban is említett kettősségekkel, illetve látszólag összeegyeztethetetlen folyamatokkal. A divatelmélet a kultúratudományok viszonylag fiatal al-ága, amely alapvetően a médiaelmélet, a szociológia és az irodalomtudomány módszertanait alkalmazta tárgyára, s hogy mennyire volt termékeny az adaptáció, ahhoz be kell vezetnünk néhány – tudománytörténetileg is megkerülhetetlen – kulcsfontosságú elméletet.

A divatelmélet első paradigmaticusnak tekinthető szövege a már említett Georg Simmel *A divat* című, 1904-ben íródott tanulmánya, amely meglepő módon azóta is hivatkozási alap a szakmunkákban, jóllehet nem programteremtő gesztussal íródott. Simmelt szokás a modern mikroszociológia egyik alapítójaként számon tartani, s mint ilyen, *A divat* című szöveg is sokkal inkább ezen keretek közé illeszthető. Azonban a teljesen más történeti és társadalmi kontextustól eltekintve is igen fontos megállapításokat tartalmaz a divattal – nála még csupán mint öltözködési szokások különféle variációival – kapcsolatban. A legfontosabb mindezek közül az úgynevezett leszivárgás-elmélet (az angol szakirodalomban: trickle-down theory), amelynek lényege, hogy az alsóbb osztályok mindig a felsőbb osztályok szokásait igyekeznek átvenni, s minden lehetséges (olcsóbb, tömegszerűbb) módon utánozni próbálják azt. Simmel szerint amint egy aktuális divat elterjedtté válik, máris megszűnik kiváltságnak lenni, s a felsőbb osztály újat hoz létre. Vagyis Simmel elméletében a divat a felső osztály kiváltságaként jelenik meg, s felismerte azt is, hogy a divat alkalmas az álcázásra és az identitás alakítására. Ez a körforgás manapság értelemszerűen nem az osztályok, hanem a divatházak, az haute-couture, a fast-fashion, a dizájnermárkák és a konfekció alárendeltségi viszonyaiban érhető tetten. Simmel szerint mindezt az a kettősség mozgatja, amely szerint az ember egyszerre akar valamiféle csoporthoz tartozni, ugyanakkor a csoporton belül kitűnni, vagyis megőrizni az individualitást. Simmel maga is úgy vélte, hogy a divat igazán azért vált meghatározó tényezővé korábban, mert a nagyvárosi ember általa megpróbálhat én-fogalomhoz jutni az elmagányosodás folyamatában. Nem érdektelen, hogy bő hetven évvel később az egyik legismertebb, a punk mozgalomhoz kötődő angol divattervező, Vivianne Westwood kijelentette, hogy a nagyvárosi túlélés záloga az extrém szubjektívizmus. Voltaképpen Simmel nagyon frappánsan veszi észre az axiómát, ami azóta is a divatelmélet egyik közhelye, hogy a divat az a rendszer, amely alól senki nem vonhatja ki magát, hiszen ha a rendszeren kívül akar maradni, pusztán ahhoz a csoporthoz fog tartozni, aki a rendszeren kívül akar maradni (mindezt I. Simmel 1973: 457–503).

Ha megnézzük a jelenkori hipszterek köré csoportosuló sztereotípiákat, megállapítható, hogy esetükben ez az azóta is használatban lévő leszivárgás-elmélet mintegy visszafelé valósul meg. A hipszterekhez történetileg is folyamatosan valamilyen ellenkultúra kötődött. A mai hipszterek az általános vélekedés szerint ideológiailag az 1990-es évek indie, vagyis független zenei és művészeti mozgalmainak utódai, akik elutasítják a fősodorbeli kultúrát mind fogyasztási szokásaikban, mind külső megjelenésükben. Azonban a hipszterség az elmúlt években olyan elterjedtté vált, hogy maga is bekerült a fősodorba, ezzel ellentmondva az ellenállás ideológiájának. A hipszter egyik ős-változataként szokás emlegetni J. D. Salinger *A zabhegyező* (The Catcher in the Rye) című, 1951-ben megjelent regényének főhősét, Holden Caulfieldot. Kései leszármazottai azzal a problémával kénytelenek szembesülni, hogy az általuk tudatosan alakított vizuális identitásstruktúrák nem kiemelik, hanem visszarakják őket a tömegkultúra szimbolikus rendjébe. Az 1950-ben a lázadás kifejezéséeként viselt fekete bőrdzseki, a Ray-Ban márka Wayfarer típusú napszemüvege és a vastag kötött kardigán – hogy a legegyszerűbb sztereotípiákat említsük – a nyugati kultúrában nem az ellenállás, hanem az unalom szimbóluma lett. Nem véletlen, hogy a tömegmédiумokban sorra jelennek meg azok a hipszterekkel foglalkozó cikkek és elemzések, amelyek azt állítják, hogy a lázadás kedvéért lázadni

a felső középosztály által megfizethető vizuális szimbólumokkal nemcsak unalmas, hanem visszatetsző is. Ezek a cikkek viszonylag pontosan veszik észre azt, hogy a jelenlegi gazdasági válság, a plurális értékpreferenciák és társadalmi decentralizáció hozzájárultak ahhoz, hogy valamiféle ellenkultúra – ha csupán tárgyi kultúrájában, vagy szimulációként – újra népszerű legyen, azonban módszertani hibát követnek el, amikor el akarják választani a divatot és az életstílust. A kettő között ugyanis nem kizáró, hanem generatív a viszony. Ahhoz azonban, hogy ez létrejöjjön, számos társadalmi szituációnak és kategóriarendszernek kellett átalakulnia.

A dologtalan osztály: nagyvárosi kószalók

Joanne Entwistle divatszociológus sokat hivatkozott monográfiájában kifejti, hogy a modernség kezdetén kialakuló európai nagyvárosokban a tömegek a névtelenség ellen a divatot kezdték stratégiaként használni, méghozzá úgy, hogy kihasználják a felfedés és rejtőzködés kettősségét. Az identitás immanens volta kérdőjeleződött meg mind a mesterkélttség, mind az autentikusság kijátszásával, előbbi a dandy, utóbbi pedig a romantikus stílus sajátos jelzőjévé vált. A kialakított és úgynevezett természetes én fogalmai ma is meghatározóak, ugyanúgy, ahogyan az autentikusság problémája is. A 19. század végén megjelenő városi kószaló, a flâneur a dandy, vagyis a mesterkélt stílus és a kialakított én jellemzőivel írható le (l. Entwistle 2000: 112–116; Finkelstein 2007). A 19. század végén, az iparosodás fejlődésével és az építészeti kultúra átalakulásával kezdett el kialakulni a nagyváros mai értelemben vett fogalma, ekkor zajlott egy olyan átalakulás, amely kialakította városi terek és városi élet ma is érvényben lévő szabályrendszerét. Ahogyan a technológiai változások általában, ez is csak az egyidejű társadalmi folyamatok alakulásán keresztül érthető igazán, hiszen a nagyváros kialakulásával megjelent a nagyvárosi ember és a terekkel együtt alakuló identitás problémája. Szinte lábjegyzetként tesszük hozzá, hogy ezen folyamatok ékes lenyomatait a mozgókép megjelenése után nem sokkal elterjedté váló avantgárd alkotások, a lírai városfilmek. Emblematikus darabjai (*Nizzáról jut eszembe, Berlin, egy nagyváros szimfóniája, Ember a felvevőgéppel*) az én pozíciójának és a város technológiáinak egymásra hatásával foglalkoznak. Rövid évtizedek alatt meghatározóvá válik az „elidegenedés” fogalma a városi kultúrában.

Walter Benjamin pontosan rögzíti ezek kölcsönhatásait *Párizs, a XIX. század fővárosa* című esszéjében, amelyben a flâneur koncepcióját is elemzi. Ennek egyik legfontosabb állítása, hogy ahogyan a vasszerkezet megjelenése kiemeli az építészetet a művészetből, a panoráma megjelenése ugyanezt teszi a festészettel. A panoráma és az egyéb optikai szerkezetek a tömegmédiá korai változatai voltak, Benjamin pedig a mozgókép és a technikai sokszorosíthatóság kapcsán is arról értekezik, hogy a művészet és a technika viszonyának megváltozása fontos társadalmi következményekhez vezet. „A város a panorámában éppen úgy tájja szélesedik ki, mint később, szubtilisabb módon, a csatangoló (flâneur) számára (Benjamin 1969: 80, kiemelés H. V.). Benjamin szerint a flâneur, vagyis a csatangoló Baudelaire allegorikus városköltészetében jelenik meg, ahol a város úgy tárgya ennek a költészetnek, hogy már nem „táj”. Benjamin egy mediális csavarral az elidegenedett városi tekintettel azonosítja a flâneurt: „[...] az elidegenedett ember tekintete, amelynek tárgya a város. A csatangoló (flâneur) pillantása ez, akinek életformája a későbbi nagyvárosi létet még engesztelő csillogással vonja be”

(Benjamin 1969: 87). A flâneur tehát medializálható, egy tekintet, amely a várost tájból tárggyá alakítja. A csatangoló a határon mozog: polgárság és nagyváros határán, sehol sem otthonos. Az elidegenedett tekintet létformája ez, amely nyugtalanul mérí föl a tárgyiasult tereket és a megváltozott életmódot. Az elnevezés is magában rejti ezt a mobilitást, amelyet nemcsak a helyzet fizikai, de szellemi változtatására is alkalmassá teheti a városi kószálót. Aki sehol nincs otthon, az mindent megtehet – az útkereső beatirodalom hasonló jelszavak mentén alkotta meg önnön identitását fél évszázaddal később, két világháború feldolgozhatatlan traumája után. A flâneur idegen, de fogyaszt, és ezen keresztül teremt meg az identitást: rabjává válik a modernség azon fegyvelmező gyakorlatainak, amelyek azóta is alakítják az én elbeszélhetőségét.

Birth of the cool: a hipszter-fogalom korai változatai

A nagyvárosi kószálót megjelent a 19. század végén, és metamorfózisai azóta is jelen vannak a nyugati társadalmakban. Az első világháborút követően a korábbi feudális jellegű rendszerek elkezdnek felbomlani, az identitás-struktúrák mobilabbá, a fogyasztás pedig gyorsabbá válik. A nagy gazdasági válság, majd a második világháború végérvényesen átrendezi a társadalmi rendet, és mindent, amit addig a kultúráról és a tömegről gondoltak. Reinhart Koselleck egy rövid esszéjében megjegyzi, hogy a II. világháborúnak már nem voltak hősei, csupán áldozatai (Koselleck 1999). Ebben a kontextusban jelennek meg először a korai hipszterek, az 1930-as és 40-es évek Amerikájában, ahol azokat a – főként fiatal, fehér középosztálybeli – csoportokat nevezték így, akik a fekete kultúrát (főleg zenét és a nyelvi szlenget) tették a magukévá, ezzel lázadva a korszak fehér (és tegyük hozzá: maszkulin) normativitása ellen.

Az 1950-es években a lázadás hozzátartozott a hipszter fiatalok világszemléletéhez, amely életmódbeli és külső, vizuális jegyekben is realizálódott. Norman Mailer már említett ellentmondásos esszéjében James Deant nevezi meg az egyik legnagyobb hipszter-példaképnek, aki nemcsak életével és filmjeivel, de halálával is ikonná vált. A posztmodern irodalom és korszak kialakulását Lyotard nyomán szinte közhelyesen úgy szokták meghatározni, mint amely leszámol a nagy narratívákkal. Az 1940-es és 50-es évek amerikai hipszterei, köztük a beatköltőknek nevezett irodalmi csoportosulás tagjai, a lázadás lehetőségét a korábbi értékrendszerek felszámolásában látták. Ezeket azonban nem ők számolták föl, hanem bonyolultabb politikai és társadalmi folyamatokon keresztül saját magát számolta föl, amelyet a korszak művészete és szubkulturális divatja – minden értelemben – csak láthatóvá tett. A tarthatatlanná váló, erőszakos és elnyomó kategóriák működésképtelenné váltak, ezért bizonyos értelemben megszűntek: a hipszterség konstrukciójában viszont jelen van valamiféle állandóság, mert az erőszakos kategóriákat létrehozó normativitás ma is létezik.

Aktív állampolgárság és élethosszig tanulás: a polgárjogi mozgalmak hatása az ellenkultúrára

A kategóriák felszámolásában elsődleges szerepet játszottak az 1960-as években az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában lezajlott polgárjogi mozgalmak, a marginális és periférikus társadalmi csoportok jogaiért való elméleti és aktív kiállás a politikusság külső formáival. Ezen folyamatok egy része az egykori

szocialista országokban még mindig alakulóban van, hiszen a diktatórikus rendszer megakadályozta a társadalmi változásokat, illetve más keretek közé szorította. Ezért lehetséges az a furcsa helyzet, hogy a kelet-európai országokban szintén nagyon népszerű hipszter-kultúra valójában konkrét történeti előzmények nélkül jelent meg. A polgárjogi mozgalmak után kialakuló kockázatkerülő társadalmakban a lázadás külsőséggé vált, ugyanakkor megjelent az aktív állampolgárság koncepciója, amellyel a magukat hipszternek vagy „kószálónak” identifikáló szubkultúrák azonosulni tudtak. „Active citizenship is based upon an unpowered model of the individual to acknowledge and implement civic rights and responsibilities. The model is based upon two levels. First, the requirement of civil society to keep citizens informed about lifestyle options and political choices. Second, the constitution of partnership between citizens, voluntary organizations, ombudsmen and the state of substantiate active participation in rights and responsibilities” (Rojek 2005: 2). Kialakult a fogyasztói kultúra jelenleg is ismert formája, amelyben a szabad idő eltöltésének módja átalakult, összetettebb, ugyanakkor nyugtalanabb lett. Az utazás és a tanulás sokkal szélesebb rétegek számára vált elérhetővé, az individualista és a tömegkultúra viszont konfliktusba került. Chris Rojek a szabad idővel foglalkozó kultúraelméleti monográfiájában megjegyzi, hogy miközben a szabad idő eltöltésének módja foucaultianus módon ragasztódott az egyéni identitáshoz, általános valutává is vált, amely etikai problémákat okoz. A kockázatkerülő társadalomban a szabad idő helytelen, egészségtelen vagy környezetkárosító módon való eltöltése hatalmi retorziókat és társadalmi megvetést vonhat maga után, és komoly következményekkel járhat a társadalmi interakciók szempontjából. A szabad idő ideológiai megfontolásai és azok gyakorlati megvalósulása között hasonló – szintén határt implikáló – viszony van, mint Michel Foucault-nak *A szexualitás története* című monográfia első kötetében leírt, a test és a szellem határán elhelyezkedő vágy-fogalmának. „Meggzűletett egy parancs: nemcsak hogy töredelmesen be kell vallani minden törvényszegést, de a vágyat teljes egészében diskurzussá kell átalakítani” (Foucault 1996: 23). A szabad idő eltöltése is bonyolult kölcsönhatások mentén alakul, és sok esetben konkrét testi-fizikai, esetenként szexuális vonatkozásai vannak. A vágy diskurzussá alakítása mellett tehát megkockáztatható, hogy a szabad időt is diskurzussá kell alakítani. A hipszter identitás ellen – ahogyan korábban a flâneur esetében is megfigyelhető volt – éppen a túl sok szabad idő és a társadalmi improduktivitás az egyik fő kritika. Ők azonban saját identifikációs stratégiáik szerint a szabad idejüket az aktív állampolgárság és a tudatos fogyasztás mezőiben töltik, ami gyakran a kiterjesztett vagy meghosszabbított tanulással (több diploma, posztgraduális képzés) is együtt jár. Ebből következően érdekesen kapcsolódnak össze a hipszterekkel és az úgynevezett „hunédzserekkel” vagy Péter Pán-generációval szemben megfogalmazott, hasonló retorikát működtető össz-társadalmi kritikák. A kettő közötti összefüggés – a gazdasági válság mellett, amely azonban nem egyforma módon hat a két jelenségre – éppen az, hogy a hipszterség külső jegyei mára általánosan elterjedtek. Chris Rojek szerint a fő váltás az elmúlt évtizedekben az volt, hogy a szabad idős tevékenységekben két etikai imperativus, az önmagunkkal és a másokkal való törődés verseng egymással. A dolgozat utolsó fejezetében azt próbáljuk bemutatni, hogy az önmagunkkal való törődés és az „én technológiái” milyen szerepet játszanak a (hipszter) identitás kialakításában.

Ruha teszi a hipsztert: fogyasztás és identitás

Michel Foucault utolsó, *The technologies of the self* (Az én technológiái) címet viselő tanulmánya, és utolsó, Collège de France-ban tartott előadásai a legtöbb tudományos vélekedés szerint jelentős elmozdulást hoztak a korábbi elméletekhez képest. Az én technológiái annak ellenére olvashatóak bizonyos értelemben metaforaként, sőt allegóriaként, hogy konkrét testi és szellemi gyakorlatok elemzése is megtalálható a szövegben, fő kérdése mégis arra vonatkozik, hogy milyen részletekből áll össze maga az identitás, és az önismeretnek, illetve önmagunkkal való törődésnek milyen szimbolikus folyamatai vezetnek az egyéntől a szubjektumig, majd a társadalmi gyakorlatokig. A divatelméleti szakirodalom jelentős része kritizálja Foucault korábbi elméletét a szubjektumról és a hatalomról. A fő kifogás arra vonatkozik, hogy az egyén, mely a hatalom (power) diskurzivitásában szubjektummá lesz, és így igazságait a sajátjaként ismeri föl, mindig valamiféle passzív alanyként, rosszabb esetben tömegként jelenik meg, semmiképpen sem ágens, akinek bizonyos választási lehetőségei adottak. Finoman fogalmazva a hatalom és tudás relációiban megkonstruált engedelmes testeken az árnyaltságot kéri számon. Bármilyen csábítónak (és kézenfekvőnek) tűnik a divat különböző diskurzusait, illetve a fogyasztás formáit egyszerűen egy fegyelmező hatalom szerepébe helyezni, ez több helyen is átgondolásra szorul. Az én technológiái éppen a bizonyos genealógiái elcsúszás miatt látszanak alkalmasabbaknak komplex bioetikai és kulturális gyakorlatok elemzésére, hiszen ebben az esetben az identitás már nem pusztán „hozzáragasztódik” a szubjektumhoz, ahogyan tette ezt a hatalom és a tudás esetében, hanem eleve adottsága ellenére a megismerésnek kínálja fel magát. Ebből a szempontból az én technológiáinak elmélete nem megtagadása, hanem logikus folytatása a foucault-i gondolatmenetnek, hiszen ahogyan utaltunk rá, a testi és a szellemi között feszülő, nehezen meghatározható vonal már *A szexualitás története* első kötetének vágy-meghatározásában is jelen van. A továbblépés – és elmozdulás – azon a ponton történik, amikor az argumentáció kilép a diszperzív hatalom-tudás és az egyén kettős ellentétéből, és azt a kérdést teszi föl, hogy a szubjektum saját magában hogyan oldja meg a tiltások problémáját? Az interakció nem egy arctalan hatalmi diskurzus és az annak kiszolgáltatott én/test között zajlik, hanem az én osztódik ketté, ahogyan az én technológiáin keresztül saját magáról alakítja ki a tudásmezőt. Mint az előzőekből kitűnik, ez a fajta konstruáltság a hipszter identitásnak is sajátja. Az én elbeszélése folyamatos választások sorozatából áll, és ezen választások csak egy bizonyos mezőn belül lehetnek tudatosak.

Visszaulva a szabad idő gyakorlatainak etikai és ideológiai meghatározottságához valószínűsíthető, hogy a hipszter identitás tudatos kialakítása azon szimbolikus és vizuális sorozatok mentén valósul meg, amelyeket történeti-kulturális és mediális előzményei előírnak, miközben ma már kevésbé részei az ellenkultúrának. A vintage bakelitek, vastag pulóverek, fekete keretes szemüvegek és kockás ingek forgatagában a nyugati kultúrkörben a hipszterség mára egy olyan identitáskonstrukció lett, amely százéves előzményeit a társadalmi struktúrák és a városi terek átalakulásának köszönheti. Egy olyan életstílussá vált, amelynek külső és gondolkodásmódbeli jegyeit ugyanazok a gyakorlatok irányítják, mint a hipszter szempontból fősodorbelinek gondolt tömegkultúra. Egy népszerű internetes mém felirata szerint, ha újabban az underground a menő, akkor a hipszterek bizonyára a mainstream kultúrát fogják kedvelni. Csakhogy közben a hipszterek maguk is a mainstream kultúra elemeivé váltak.

Irodalom:

- Benjamin, Walter (1969): *Kommentár és prófécia*. Budapest: Gondolat.
- Davis, Fred (1992): *Fashion, Culture and Identity*. Chicago–London: The University of Chicago Press.
- Entwistle, Joanne (2000): *The Fashioned Body. Fashion, Dress and Modern Social Theory*. Cambridge: Polity.
- Finkelstein, Joanne (1999): *Chic – A Look That's Hard to See*. Fashion Theory: The Journal of Dress, Body & Culture 3 (3): 363–385.
- Foucault, Michel (1996): *A szexualitás története I. A tudás akarása*. Ford. Ádám Péter. Budapest: Atlantisz.
- Gutman, Huck–Hutton, Patrick–Martin, Luther H. (1988): *Technologies of the self: A seminar with Michel Foucault*. Amherst: University of Massachusetts Press.
- Rojek, Chris (2005): *Leisure Theory: Principles and Practice*. London: Palgrave Macmillan.
- Koselleck, Reinhart: *Az emlékezet diszkontinuitása*. 2000, 1999/11.
- Mailer, Norman: *The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster*. Dissant Magazine, Fall 1957. = <http://www.dhs.fjanosco.net/Documents/TheWhiteNegro.pdf>
- Simmel, Georg (1973): *A divat*. Ford. Berényi Gábor. In: Válogatott társadalomelméleti tanulmányok. Somlai Péter (szerk.). Budapest: Gondolat.

Például: <http://www.ellemagazin.hu/test-lelek/2012/07/09/A-hipster-en-vagyok/>
<http://trendi.postr.hu/kik-azok-a-hipszterek>
<http://www.adbusters.org/magazine/79/hipster.html>
http://www.huffingtonpost.com/julia-plevin/whos-a-hipster_b_117383.html

IT'S OK
BABY.
HE'S MORE
TALENTED,
BUT WE
HAVE MORE
MONEY.

